

Tehy ry
PL 10
00600 Tehy

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@stm.fi

Viite: Lausuntopyyntö STM094:00/2016
STM032:00/2017

Tehy ry:n lausunto luonnoksesta STM:n asetukseksi ensihoitopalvelusta sekä terveydenhuoltolain ensihoitoa koskevista muutoksista vuonna 2019.

Tehy ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta STM:n asetukseksi ensihoitopalvelusta sekä terveydenhuoltolain ensihoitoa koskevista muutoksista vuonna 2019, koska ensihoitoon liittyvät uudistukset koskevat kaikkia ensihoidon parissa työskenteleviä tehyläisiä ammattiryhmiä.

1. Luonnos STM:n asetukseksi ensihoitopalvelusta

Johdanto

Esityksen mukaan uudistetussa asetuksessa palvelutasopäätöstä koskevat säännökset uusitaan kokonaan. Nykyiseen palvelutasopäätösmalliin liittyvät puutteet ja monimutkaisuus on johtanut erilaisiin ensihoitopalvelun käytäntöihin Suomessa. Lisäksi asetuksessa täsmennetään ensihoitopalvelun ja ensihoitokeskusten tehtäviä sekä kenttäjohtajan tehtäviä. Myös ensihoitopalvelun henkilöstön kelpoisuusehtoihin ehdotetaan väljennyksiä ensivasteyksikön osalta. Edelleen asetukseen kirjattaisiin uusi ensihoitopalvelun yksikkö, jossa olisi yksi hoitotason ensihoitaja. Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2018

Tehy ry:n keskeiset näkemykset ensihoitoasetuksen uudistamisesta

Tehy ry haluaa ensihoitoasetuksen uudistusesityksessä kiinnitettävän huomiota seuraaviin alla mainittuihin seikkoihin:

Ensihoitopalvelu ja ensihoitokeskuksen tehtävät

- Ensihoidon palvelutasopäätöksen laatimista koskevien säädösten uusiminen yhdenmukaistaa palvelutasopäätösten valmistelua ja laatimista.
-

- Olisimme toivoneet luonnokseen palvelutasopäätöksen uudistamisen tarkempaa mallinnusta ja kustannusvaikuttavuusarviota.
- Ensihoitopalvelun tehtävien tarkentuminen siten, että ensihoitopalveluun kuulumattomille ambulansseille tehdään myös käyttöönottotarkastukset, parantaa palvelun laatua.
- Ensihoitopalvelun toimintatietojen toimittaminen jatkossa myös Valviraan helpottaa sille kuuluvaa valvontatehtävän hoitamista.
- Erityisvastuualueiden ensihoidokeskusten tehtävien tarkentaminen yhteen sovitettavasta toimintamallista muiden ensihoidokeskusten kanssa on perustelua tasavertaisten ensihoitopalvelujen saatavuuden parantamiseksi.
- Päivystysuudistuksen seurauksena ensihoidokeskusten ensihoitopalveluiden suunnitteleminen sairaanhoitopiiriä suuremmalla hallinnollisella alueella, huomioiden kaksitoista laajan päivystyksen sairaalaa ja muut alueen sote-päivystysjärjestelyt, on tarkoituksenmukainen tasavertaisten ensihoitopalvelujen saatavuuden parantamiseksi.

Ensihoitopalvelun yksiköt ja henkilöstö

- Tehy ry suhtautuu kriittisesti ensihoitopalvelua koskevaan kelpoisuusehtojen väljentämiseen. On tärkeää pitää kiinni riittävästä osaamistasosta ensihoitopalveluissa, jotta potilasturvallisuus ja laadukas palvelu todentuu. Ehdotuksessa ensivasteyksikössä toimivien osalta toiselle henkilölle ei enää asetettaisi koulutusvaatimuksia. Tehy ry pitää kuitenkin tärkeänä, että molemmilla ensivasteyksikössä toimivilla olisi jatkossakin vähintään ensivastetoimintaan soveltuva koulutus. Näin varmistetaan hätäensiapuun liittyvä osaaminen ensivasteyksiköillä.
- Perustason ensihoidon yksikössä toimivien kelpoisuuden osalta asetukseen ei esitetä muutoksia. Tehy ry haluaa huomioitavan, että perustason ensihoidossa työskentelee myös heitä, joilla on aikaisemman koulutusjärjestelmän mukainen terveydenhuollon ammattihenkilön tehtäviin pätevöittävä koulutus, kuten lääkintävahtimestari-sairaankuljettaja. Tällä nimikkeellä ensihoidon parissa toimii lähes 1000 Tehy ry:n ammattilaista. Heidän asemansa perustason ensihoidossa tulee turvata jatkossakin. Lisäksi käynnissä on sosiaali- ja terveysalan perustutkintoon kuuluva koulutuskokeilu, jonka osaamisalakohtaisena tutkintonimikkeenä tulee olemaan perustason ensihoitaja. Heitä odotetaan valmistuvan työelämään vuoden 2019 loppuun mennessä lähes 400. Tämä uusi koulutus on tarkoitettu juuri perustason ensihoidossa toimiville terveydenhuollon ammattihenkilöille.

- Hoitotason ensihoidon osalta esityksessä ehdotetaan lisättäväksi uusi kohta, jossa mahdollistetaan yhden hoitotason ensihoidon kelpoisuuden täyttävän ammattihenkilön ensihoidon yksikön perustaminen. Tällaisen yksikön tehtäviin kuuluisi potilaiden hoidon tarpeen arviointi, välittömän hoidon aloittaminen sekä muiden ensihoitopalvelun yksiköiden tukeminen. Tehtäviin ei kuuluisi potilaan kuljettaminen. Tehy ry suhtautuu esitykseen positiivisesti, mikäli huomioitavaksi tulee yksin työskentelemiseen liittyvät työturvallisuustekijät, yksikössä työskentelevän ensihoitajan riittävä työkokemus ja tarvittava lisäkoulutus sekä tehtäväkohtainen perehdytys. Yhden henkilön hoitotason ensihoidon yksikkö vastaa ensihoidon toimintaympäristön muutokseen, jossa tapahtumapaikalla tai asiakkaan kotona annettava päivystyksellinen lähipalvelu lisääntyy. Ensihoidon toimintaympäristön muutosta voidaan kuvata seuraavan kuvitteellisen potilasesimerkin avulla:
  - o *Potilaalla on ruusuepäily jalassa (mm. korkea kuume, jalan kipu ja liikkumisen vaikeus). Yhden hengen hoitotason ensihoidon yksikkö saa hälytystehtävän ja saapuu potilaan kotiin illalla, jossa ensihoitaja tekee hoidon tarpeen arvioinnin, arvioiden samalla myös kotona pärjäämistä. Ensihoitaja suorittaa potilaan kotona tarvittavat tutkimukset, kuten tarvittavat verikokeet (pika crp). Ensihoitaja konsultoi verikokeen tulosten perusteella lääkäriä, jonka perusteella hän toteuttaa samalla iv-lääkehoidon (antibiootit) potilaan kotona. Ensihoitaja varaa potilaalle seuraavalle aamulle ajan verikokeisiin ja lääkäriin. Näin potilas on hoidettu kotona ilman, että ensihoito olisi hänet suoraan kuljettanut päivystykseen. Ensihoitaja voi myös arvioida potilaan kotihoidon tarpeen lisäämistä, jotta potilas pärjää seuraavaan aamuun.*
- On tärkeää arvioida ja määrittää esimerkiksi hälytyskoodien avulla, ne tehtävät, johon yhden henkilön ensihoitoyksikköä käytetään. Etelä-Karjalan ja Päijät-Hämeen alueella yhden hengen yksikön toiminnasta on jo kokemusta. Näiden kokeilujen palautetietoja tulee edelleen hyödyntää yhden henkilön ensihoitoyksikön toiminnan suunnittelussa ja käynnistämisessä.
- Tehy ry:n mielestä ensihoitopalvelun johtamisjärjestelmä tulee kuvata asetustasolla nykyistä selkeämmin. Johtamisjärjestelmää selkiyttäisi, jos ensihoitopalvelun johtaminen jaettaisiin lääketieteelliseen ja operatiiviseen johtamiseen. Operatiivisen johtamisen alue ja vastuut määrittäisivät selkeästi kenttäjohtajan tehtäväksi.
- Esityksen mukaan kenttäjohtajan ensihoitopalvelun päivittäistilanteiden johtamiseen liittyviä tehtäviä korostetaan aiempaa enemmän. Tehy ry pitää kenttäjohtajan tehtävään liittyviä täsmennyksiä lähtökohdiltaan hyvinä. Ne selkiyttävät kenttäjohtajan roolia esimerkiksi toiminta-alueensa ensihoitopalvelun tilannekuvan ylläpitäjänä sekä ambulanssien ja

ensihoitoajoneuvojen käytöstä vastaavana johtajana. Tässä olisi kuitenkin huomioitava kenttäjohtajan tehtävien alueelliset erot, jolloin ne voisi kuvata seikkaperäisemmin palvelutasopäätöksissä. Lisäksi johtamisjärjestelmän kuvauksessa lääketieteellisestä johtamisesta vastaavan ensihoitolääkärin ja operatiivisesta johtamisesta vastaavan kenttäjohtajan johtamisvastuut tulisivat olla selkeämmin määriteltynä pykälän §9 ja §10 osalta.

Tavoittamisaikojen määrittely

- Esityksessä tavoittamisaikojen määrittelyä uudistettaisiin siten, että A ja B kiireellisyysluokkiin kuuluvien tehtävien osalta varsinaisesta tavoittamisaikamääreistä luovuttaisiin (ns. 8 minuutin ja 15 minuutin raja). Uudessa esityksessä tavoittamisajoista säädettäisiin niin, että potilas pyritään tavoittamaan A ja B kiireellisyysluokan tehtävissä niin pian kuin mahdollista. Esityksessä jää epäselväksi se, miten käytännössä tavoittamisaikoja koskevat tunnusluvut mediaani ja 90%-tavoittamisaika, määrittyvät. Tehy ry:n mielestä aikasidonnaisuuksien poistaminen saattaa aiheuttaa hämmennystä tavoittamisaikojen määrittelyyn A ja B tehtävien osalta.

2. Terveysthuoltolain ensihoitoa koskevat muutokset vuonna 2019

Johdanto

Terveysthuoltolain ensihoitoon liittyvät muutosehdotukset ovat osa sote- ja maakuntauudistusta ja liittyvät erityisesti päivystyksen ja erikoissairaanhoidon uudistukseen.

Ehdotuksen mukaan ensihoitopalvelun järjestämisvastuu siirtyisi 18 maakunnalle. Ensihoitopalvelu tuotettaisiin viranomaistehtävänä maakunnan omana toimintana tai yhteistyössä toisen tai toisten maakuntien kanssa. Maakunnan tehtäväksi tulisi laatia palvelutasopäätös. Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueella tulisi olla oma ensihoitokeskus. Ne sijoittuisivat hallinnollisesti yliopistosairaalan yhteyteen. Suomessa tulisi olemaan viisi ensihoitokeskusta, joilla olisi nykyistä laajempia tehtäviä päivystystoiminnan ja varautumis- ja valmiustehtävien ohjauksessa. Terveysthuoltolakiin ehdotetaan myös uutta pykälää (§73), jolla säädettäisiin kiireettömistä ambulanssipalveluista ja potilaiden siirtokuljetuksista. Terveysthuoltolain ensihoitoa koskevat muutokset tulisivat voimaan 1.1.2019.

Tehy ry:n keskeiset näkemykset terveydenhuoltolain ensihoitoon liittyvästä uudistamisesta

Tehy ry haluaa terveydenhuoltolain ensihoitoa koskevassa uudistusesityksessä kiinnitettävän huomiota seuraaviin alla mainittuihin seikkoihin:

- Esityksen mukaan maakunta järjestäisi ensihoitopalvelun. Tehy ry:n mielestä järjestäminen maakunnassa tulee suunnitella ja toteuttaa tiiviissä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon päivystysten kanssa siten, että nämä ja muut sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan kotona annettavat päivystykselliset lähipalvelut yhdessä muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden. Tehy ry:n mielestä tähän tulisi liittyä myös sairaalan ulkopuolella tapahtuvien synnytysten ensihoitokokonaisuus, koska THL:n tilastojen mukaan suunnittelemattomat sairaalan ulkopuolella tapahtuvat synnytykset ovat lisääntyneet viime vuosina mm. synnytyssairaaloiden keskittämisen johdosta.
- Esityksen mukaan ensihoitopalvelu tuotettaisiin viranomaistehtävänä maakunnan omana toimintana tai yhteistyössä toisen tai toisten maakuntien kanssa. Edelleen palvelun tuottaisivat maakunnan sote:n ja pelastustoimen liikelaitokset niiden henkilöstöllä ja kalustolla. Lisäksi maakunta voisi hankkia erillisiä osakokonaisuuksia muilta palveluntuottajilta. Tehy ry:n mielestä on tärkeää, että sote:n ja pelastustoimen liikelaitoksen ensihoidolla pyritään turvaamaan maakuntien laadukas ensihoitopalvelu. Erilliset ensihoidon osakokonaisuudet, jotka maakunta hankkisi muilta palveluntuottajilta, tulee tarkoin määritellä. Epäselväksi jää, tarkoitetaanko niillä muuta kuin kiireetöntä ambulanssipalvelua tai potilaiden siirtokuljetuksia.
- Tehy ry:n mielestä ensihoitopalvelun laatu yhdenmukaistuu, kun kullekin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 10 §:ssä tarkoitettulla yhteistyöalueelle tulee oma ensihoitokeskus, jolle on asetettu aikaisempaa laajempia tehtäviä päivystystoiminnan ja varautumis- ja valmiustehtävien ohjauksessa. Erityisen tärkeää on ensihoitokeskuksen tuki maakuntien ensihoitopalvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä. Esimerkkinä tästä on palvelutasopäätösten valmistelu maakuntien kanssa.
- Esityksen mukaan lakiin tulisi uusi pykälä (73§), joka koskisi kiireetöntä ambulanssipalvelua ja potilaiden siirtokuljetuksia. Tässä säädettäisiin siitä, että maakunta hankkisi kilpailutuksen kautta ensihoitoyksiköitä henkilöstöineen sekä maakunnan järjestämisvastuuseen kuuluvia kiireettömiä ambulanssipalveluita, kuten asiakkaan palvelutarpeen mukaisia kuljetuksia ammattihenkilön vastaanotolle, diagnostisiin tutkimuksiin tai kuntoutuspalveluihin. Tehy ry:n mielestä säädös parantaa

kiireettömien kuljetusten osalta palvelujen saatavuutta kansallisella tasolla. Tehy ry:n haluaa kuitenkin painottaa sitä, että tulisi selkeästi tehdä rajaus siitä, milloin kuljetuspalvelu on kiireetöntä ja eikä edellytä hoitoa tai seurantaa asiakkaan kuljetuksen aikana, jolloin kyse on ensihoidosta.

Tämä lausunto on valmisteltu yhdessä Suomen Ensihoitoalan Liiton, Suomen Kätilöliiton, Suomen Röntgenhoitajaliiton sekä Suomen Bioanalytikkoliiton kanssa.

Helsinki 24.5.2017

Rauno Vesivalo
Puheenjohtaja
Tehy ry

Kirsi Sillanpää
Johtaja
Tehy ry

Asiantuntija
Juha Kurtti
Tutkimuspäällikkö
Tehy ry
juha.kurtti@tehy.fi
p. 0505869460